

TÜRK HALK KÜLTÜRÜ VE GELECEĞE AKTARILMASI

Hüseyin UYSAL*

ÖZET

Bugün dünyada 250 milyonu aşkın Türk vardır. Bu insanların oluşturduğu kültürel birikim de bir o kadar önemlidir ve değerlidir. Türk halk kültürü çok zengin bir yapıya sahiptir. Bu zenginlik köklerini tarihin derinliklerinden almaktadır. Türkler, Sibirya'dan Balkanlara, Yemenden Hindistan'a, Çin'e kadar çok geniş bir coğrafyaya yayılmış bu coğrafyalarda devletler kurmuş, birçok uygarlığa etki etmiş, çeşitli uygarlıklardan aldığı kültür öğelerini de Türk kültürüyle yoğurmuştur. Türk kültürü; Türklerin tarih boyunca göçüp yerleştikleri devlet kurup egemen oldukları bütün ülkeleri kapsar.

Malazgirt savaşından sonra Anadolu'ya akıp gelen insan dalgaları Türk diliyle birlikte kendilerine özgü inanışlarını, adetlerini, törelerini, geleneklerini ve sanatlarını da beraberlerinde getirdiler. Bunlardan bazıları aynen saklanmış, bazıları da Anadolu'da yaşayan diğer kültürlerin etkisiyle yeni bir oluşumla yeniden şekillenmiştir. Bu hareketlilik Türk kültürünü sürekli ve dinamik kılmıştır. Türk kültürü, tarih sürecinde kendine miras kalan kültürleri sentez yaparak onlara kendi ulusal damgasını vurmuştur.

Bu çalışmamızda Türk kültürünün köklerini içinde genel barındırdığı genel hatlarıyla irdeleyip günümüzde kültürel faaliyet olarak neler yapıldığı ve bu faaliyetlerin dünya etkisini hızla artıran küreselleşme karşısında günümüzde ve gelecekte nasıl sonuçlar doğuracağı üzerinde duracağız.

Anahtar Kelimeler: Türk Halk Kültürü, Türk Geleneği, Folklor, Küreselleşme

* Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, e-posta: <mailto:edibane06@hotmail.com> (100623017)

GİRİŞ

“Kültür”, Fransızcadan dilimize geçmiş bir kelimedir. TDK’nin sözlüğünde “*Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin*”¹ anlamına gelen kelime Türkçenin Batı dillerinin etkisine girmesiyle dilimize yerleşmiştir. Türkçenin batı dilleri etkisine girmesinden önce - Cumhuriyet döneminde de- kültür kelimesi yerine “hars” sözcüğü kullanılmaktaydı.

*“Sosyolojik olarak, bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü de o toplumun kültürüdür.”*² Yani “*kültürel eserler, edebiyat eserleri, güzel sanatlar, resim, musiki, dans, heykel gibi sanat eserleri olabileceği gibi kültür kapsamına insanoğlunun elinden çıkan eşya, yiyecek, içecek, elbise, silah, alet, vesaire de kültürün sahasına girer.*”³

Kültür toplulukların ortaklaşa vücuda getirdikleri ve yaşattıkları maddi ve manevi değerler bütünüdür. “*Halk kültürü halkın yaratıcı bir göstergesi olması açısından kültürel değerlerin aktarımında önemlidir. Halk kültürü yalnızca bir kültürel yapı değil, aynı zamanda belli davranış kalıplarına da addır. Halk kültürü, özü gereği statik değil dinamiktir. Gelenek, zaman boyutunda bir başka geleneğe dönüşür. Belli bir kültür içinde oluşur ve canlılığını sürdürür. Geçmişten günümüze gelmiş bir kalıp değildir. Yaşayan bir kültür topluluğunun bugünkü gereksinimini karşılayan bir sosyal kurumdur.*”⁴bu sebeptendir ki zamana uygun olarak sürekli kendini yeniler, değişir ve gelişir.

¹ Türkçe Sözlük, TDK Yayınları, Ankara, 2005

² http://open-site.org/International/T%C3%BCrk%C3%A7e/K%C3%BClt%C3%BCr_ve_Sanat, (Erişim zamanı: 30.04.2014)

³ Mehmet Kaplan, *Kültür ve Dil*, Dergâh Yay., İstanbul, 1999

⁴ Erman Artun, *Halk Kültürlerinin Gelecek Kuşaklara Taşınması*, <http://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/49.php> (Erişim Zamanı: 01.05.2014)

I. Halk Kültürünün Aktarımı

Bu kurumun en önemli aktarım ama sözlü ifadedir. Anonim halk kültürü ürünleri, gelenek ve görenekler sözlü anlatım yoluyla ebeveynlerden veya akranlardan kazanılarak yine aynı şekilde kendinden sonra gelen nesillere aktarılır. Bu gerçekleşirken de varyant ve versiyon dediğimiz ve kültürümüzün çeşitlenmesine vesile olan durumlar gerçekleşir ki bunlar birer zenginlik kaynaklarıdır.

Sanayileşme ve akabinde gerçekleşen iletişim çağlarında insanlar radyo, televizyon, sinema ve özellikle de internetin yaygınlaşmasıyla bu aktarım işlemi değişmeye uğramıştır. Aile yapıları değişmiş geniş aile tipinden çekirdek aile modeline hızla geçiş olmuş ve kuşaklar arasında kopukluklar meydana gelmiştir. Örneğin bir çocuk geçmiş dönemlerde her gün gördüğü büyük baba ve annelerini uzun müddet göremez hale gelmiş ve gelenek adı verilen bu kültür aktarımı işi sekteye uğramıştır. Ayrıca *“çocuk oyunlarından düğünlere, doğum adetlerinden cenaze törenlerine kadar hayatlarındaki her şey değişmeye ve iletişim araçlarının getirdiğine benzemeye başladı.”*⁵bu sebeple çok uzak kültürler geçmiş dönemlerde birbirlerini etkileyemezken günümüzde internet vasıtasıyla bu etkileşen çok hızlı ve etkili bir şekilde gerçekleşebilmektedir. Örneğin geçmiş dönemlerde uzak coğrafyalar kabul edilen Türkiye ile Amerika günümüz sanki her an iç içe yaşamın sürdüğü yerler gibi görünmektedir öyle ki *“soğuk Amerikan fıkralarının kardeşi olan acıip bilmeceleri bilenlerin sayısı kendi kültürümüze ait bilmeceleri bilenlerden daha fazladır.”*⁶ Böyle bir ortamda da ulusların kendi kültürleri korumaları hatta başka uluslara da bu kültürlerini kabul ettirmeleri önem arz etmektedir.

⁵ Erman Artun, *“Halk Kültürlerinin Gelecek Kuşaklara Taşınması”*

⁶ Saim Sakaoğlu, *“Halk Edebiyatının Geleceği”*, Milli Folklor Dergisi, Ankara 1992, s. 16, ss. 13.

II. Kùltürlerin Korunması İçin Dünya'da ve Türkiye'de Yapılan Çalışmalar

İnsan yaratılışı gereği bünyesinde tezatlar taşıyan bir mahiyettedir. Bu sebeptendir ki bir yandan yalnız kalmak diğer yandan ise sosyalleşmek ister. Bu iki his sürekli birbiriyle çatışır ve insan hayatını bu şekilde idame ettirir. Yalnızlık hissi insanın kendisine dönük düşünceler geliştirmesini sağlarken, sosyalleşme hissi ise kùltürü meydana getirmiştir. Kùltür, bir toplumda yaşamış insanların dil, duygu, düşünce ve ortak beğenileriyle vücut bulmuştur. Bu mutabakat vesilesiyledir ki nesilden nesile aktarıla gelmiştir. Gelenek sayesinde, bir toplumu oluşturan unsurlar arasında ortak bir düşünce ve yaşayış tarzı oluşturulmuştur.

Toplumlar kendi kùltürlerine vücut verirken aynı zamanda dünya üzerinde ortak bir kùltür de meydana getirmektedir. Toplumların oluşturduğu öz kùltürleri *çevre*'yi oluştururken, evrende oluşan kollektif kùltür ise *merkez*'i oluşturmaktadır. Bu döngü asırlardır birbirini etkileyerek sürmektedir. *Çevre*'de yaşanan bir değişim *merkez*'i etkilerken, aynı şekilde *merkez*'de gerçekteşen bir değişim de *çevre*'ye tesir etmektedir.

Geçmiş yüzyıllarda *merkez* ile *çevre* arasındaki etkileşim uzun zamanlar alırken, gelişen teknoloji ve onun getirileri neticesin bu alışveriş daha fazla olmaya başlamış ve süresi itibariyle daha kısa sürede gerçekteşir olmuştur. Haberleşmenin ve bilgi paylaşımın arttığı günümüzde bu etkileşim kaçınılmaz olmuş, “küreselleşmeyle, farklı kùltürlerden insanları bir araya getirecek ortak bir paydaya doğru gidiş başlamıştır.”⁷ Küreselleşmeyi tanımlarken “benlikler (bireyler), ulus devletler, beşeriyet ve dünya sistemi gibi ayrı ama birbiriyle ilişkili dört unsurdan yola çıkan Robertson'ın vardığı sonuç, dünyanın giderek bir bütünlük halini aldığıdır.”⁸ Bu bütünlük ise günümüzde hegemonya yerine tabloyu oluşturan mozaiklerin cilatılması şeklinde gerçekteşmektedir. Yani *merkez*'i oluşturan *çevre*'nin kendi varlığını koruması amaçlanarak, farklılık

⁷Erman Altun, Küreselleşme Olgusu Karşısında Halk Kùltürü, <http://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/10.php> Erişim zamanı: 29.04.2014

⁸ Roland Robertson, Küreselleşme ve Kùltür, Ali Balcı, Bilgi Dergisi, 2006/1, s. 27.

mevcudiyetini devam ettirmek amaçlanmaktadır. Bu vesileyle hem kültürel farklılıkların yaşatılması ve geliştirilmesi amaçlanırken diğer taraftan ise dünya medeniyetinin çıtasının yükseltilmesi hedeflenmektedir. Günümüzde bu duruma verilen isim ise “küreyerelleşme (Glokalleşme)”dir.

Bu konuda dünya çapında da BM kanalıyla çalışmalar başlatılmış ve devam etmektedir. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı (UNESCO) 17 Ekim 2003 tarihinde Paris’te düzenlenen 32. Genel Konferansı’nda, *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi*’ni kabul etmiştir. Türkiye 19 Ocak 2006 tarihli ve 5448 sayılı Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesinin Uygun Bulunduğuna Dair Kanunla bu sürece dâhil olmuş ve 27 Mart 2006 tarihinde resmen taraf olmuştur.

Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın, 4848 Sayılı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanununun 13. maddesine göre Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü icracı birim olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü belirlenen ölçütler ekseninde amaçlar belirlenmiş, faaliyetlerini şekillendirmiş, devam ettirmektedir. Çalışma alanları ise şu şekilde sıralanabilir.

Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesinin Amaçları

- Somut olmayan kültürel mirası korumak;
- Somut olmayan kültürel mirasın taşıyıcısı konumundaki toplulukların, grupların ve bireylerin somut olmayan kültürel mirasına saygı göstermek;
- Somut olmayan kültürel mirasın önemi konusunda yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde duyarlılığı arttırmak ve karşılıklı değerbilirliği sağlamak;
- Uluslararası işbirliği ve yardımlaşmayı sağlamak.(ortak dosya)

Somut Olmayan Kültürel Miras Alanları

- a) Somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasında taşıyıcı işlevi gören dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar (destanlar, efsaneler, halk hikâyeleri, atasözleri, masallar, fıkralar vb.),
- b) Gösteri sanatları (karagöz, meddah, kukla, halk tiyatrosu vb.),
- c) Toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler (nişan, düğün, doğum, nevruz, vb. kutlamalar),
- d) Doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar (geleneksel yemekler, halk hekimliği, halk takvimi, halk meteorolojisi vb.),
- e) El sanatları geleneği (dokumacılık, nazar boncuğu, telkari, bakırcılık, halk mimarisi).

Yukarıda sıraladığımız amaçlar ve çalışma alanları UNESCO kapsamında bu birliğe taraf olan devletler tarafından belirlenen ortak bir çerçeve üzerinde uzlaşılarak ortak çalışma alanları olarak belirlenmiştir. Bu sıralanan kültür alanları toplumumuzun tüm halk bilgisi ürünleri karşılamakta yetersizdir. Bunların yanında ayrıca korunması gereken çalışma alanları da mevcuttur. Bunları himaye etmekte en büyük sorumluluk başta devlet üzere alan hakkında çalışma yapanlara ve bu mirası yaratan ve yaşatan sahiplerine yani halka düşmektedir.

III. Kültür ve Teknoloji

Kültür bir bakıma toplumun ruhudur. İnsan yaşamının arkasında ruhunu aradığımız gibi, toplum yaşamının arkasında da kültürünü arayabiliriz.

Kullanılan teknolojik aletler insan yaşamını biçimlendirmektedir. Benzer bir şekilde de teknoloji kültürün sınırları dâhilinde gelişmekte, kabul görmekte ve kullanılmaktadır. Birbirini etkileyen bu iki döngü gün geçtikçe birbirlerini daha fazla etkilemektedir.

Günümüzde teknolojiden vazgeçmenin, onun kullanmamanın düşüncesi bile söz konusu değildir. Zamanın bir dayatması, zorunluluğu olarak TV, bilgisayar, internet gibi insan yaşamını etkileyen teknolojik cihazların hayatımıza çıkmamak üzere girmiştir. Örneğin geçmişte çocuklar uykuya dalmadan önce büyüklerinden dinledikleri masalların yerini kulağına taktığı ses cihazları almıştır, geçmişte günler önce alınan elbiselerle sabırsızlıkla beklenen bayram sabahları geldiğinde aile büyüklerini ziyaret etmek bayramlaşma için sabırsızlıkların yerini hazır mesajlarla yapılan cep telefonundan gönderilen kısa mesaj kutlamalar almıştır. Bu ve benzeri durumların sıkça görüldüğü günümüzde kültürel değerler teknolojiye cephe almaktan ziyade, teknolojiyi şekillendirmeli ve kendi ihtiyaçları doğrultusunda kullanılmalıdır.

Kültürün teknolojiyi kullanması noktasında pek çok seçenek düşünülebilir. Bunların örnekleri sıralanacak olursa, eğer teknoloji bize uykuya dalmadan önce kulağına ses cihazları takmaya zorluyorsa kültür o cihazın içinden çıkacak sese hükmetmelidir. Diğer bir ifadeyle, kendi geleneğinin unsurları ona dinletmelidir. Günümüzde çocukların en çok yöneldikleri bilgisayar oyunlarının başında savaş oyunları gelmektedir. Bu savaş oyunlarında kullanılan kahramanlar ve sistemler kültürümüze uygun bir şekilde tasarlanabilir. Mesela bu oyunda Türklerin ordu sistemine, geçmişte yaptığı savaşlara, savaş kahramanlarına yer verilerek bilinçaltı mesajlarıyla insanların kültüründen soyutlanmaları engellenebilir.

IV. Kültür ve Eğitim

*“Eğitim genel anlamıyla istendik davranış değiştirme ve oluşturma sürecidir.”*⁹ Olmasını istediğimiz bir davranışın bireye kazandırılması veya tekrarlanmasını istemediğimiz bir davranışın olumsuzluğu ile değiştirilmesi anlamında kullanılan bir terimdir.

⁹ Nuray Senemoğlu, *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*, Pegem Akademi, Ankara 2009, s. 86.

Kültür, halkın içinde ortaya çıkan ve nesilden nesile aktarılan, toplumun örf, adet kurallarının süzgecinden onun değerlerini yansıtır. Bu değerlerin geleceğe aktarılmasında kullanılan süreçlerin tümüne verilen isimdir.

Toplumdaki bireyler kendinden sonraki kuşaklara yakından uzağa doğru önceki nesillerden edindiği halk bilgisini aktarma uğraşındadır.

İnsanın kişilik yapısını, içinde doğduğu ve yetiştiği kültür tarafından belirlenir. Her toplum kendi özelliklerini gelecek nesillere aktarmak gayretindedir. İnsanın değişik yaşlarda sergilediği davranış çeşitlerinin hepsi edindiği bilinçli veya bilinçsiz olarak edindiği davranışların hepsi kültürün yansıması niteliğindedir. “*Kültürel özelliklerin yeni kuşaklara aktarılması **kültürleme** olarak adlandırılır.*”¹⁰ Kültürleme evde, ailede, okulda ve hemen her yerde bilinçli veya bilinçdışı tüm öğrenmeleri de kapsar. “*Kültürlemenin amaçlı olarak yapılan kısmı eğitimidir.*”¹¹

Kültür, insan doğumundan sonra kazanılır ve öğrenilir. Öğrendiği bilgileri ve kazandığı davranışları kendinden sonra gelenlere en etkin şekilde aktarabilen varlık insandır. Bu sebeple başta öğretmenleri kültürel mirasın aktarıcısı olarak kabul edilebilir.

Eğitimin planlı ve kalıcı olabilmesi için ilgili birimlerce koordineli yapılması şarttır. Bu sebeple MEB’e bağlı eğitim-öğretim kurumlarında faaliyetler bakanlıkça belirlenen çerçeve plan dâhilinde eğitim-öğretim yılı başında öğretmenlerce yörenin ihtiyaçları göz önüne alınarak planlanarak 1 yıl boyunca uygulanır. Benzer şekilde gelecek yıl okutulması planlanan seçmeli dersler Nisan döneminde belirlenerek hazırlıklar yapılır.

MEB’in 2006 yılında aldığı kararla ilköğretim okullarında (Ortaokul) 6-7-8. sınıflarda *Halk Kültürü* isimli seçmeli derse yer verilerek bu ders kapsamında yeni nesillerin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor beceri temelli halk kültürünü

¹⁰ Özcan Demirel, Zeki Kaya, *Eğitim Bilimine Giriş*, Pegem Akademi, Ankara 2010, s. 3.

¹¹ Özcan Demirel, Zeki Kaya, *Eğitim Bilimine Giriş*, s. 3.

tanımları hedeflenmiştir. Ama bu uygulama noktasında sıkıntılar yok değildir. Çünkü bu dersleri vermesi gereken halk bilim lisans mezunları veya halk bilim konusunda eğitim almış kimseler olması gerekirken bakanlığın seçmeli dersler için ayrıca kadro ayırmayışı sebebiyle *Halk Kültürü* derslerine ya Türkçe öğretmenleri girmekte ya da o ders öğrencilere seçtirilmemektedir. Bu sebeplerdir ki iyi niyetlerle uygulanması planlanan çalışmalar yukarıda belirttiğimiz sebeplerle uygulanmamakta veya istenilen verim alınmamaktadır. Bu etkinlikler uygulansa yeni nesillere oyun temelli halk kültürü tanıtılır toplumsal bilinçaltı ilköğretim çağındaki bireylere kazandırılır. İşte bundan ötürü bakanlık olarak bu duruma dikkat edilmelidir. Ayrıca *Türkçe*, *Türk Edebiyatı* ve *Dil ve Anlatım* ders kitaplarında Türk kültürüne, yaşayış tarzına, düşünce sistemine, gelenek ve göreneklerine uygun bilimsel araştırmalar ışığında yeniliklere gidilerek örnek metinler kısmında yer verilerek öğrencilerin bu konuda bilgilenmeleri sağlanabilir.

Kültürün okul çevresinde aktarımında en büyük görev öğretmenlere düşmektedir. Bilindiği üzere eğitim çalışmaların *örtük program* diye bir uygulama çeşidi vardır. “*Ders dışı etkinlikleri de içine alan çok geniş bir kavram olan örtük program, öğrencilerin öğrenme yaşantıları sürecinde yazılı olarak ortaya konulmayan, fakat kazanımları istenilen veya beklenen bilgiler, tutumlar, davranışlar ve düşüncelerdir.*”¹² bu davranış ve düşüncelerin kazanılması, kazandırılması için yazılı belgelere gerek yoktur. Bu yörenin ve yöre halkının ihtiyaçları doğrultusunda eğitimci tarafından planlanır ve uygulanır. Bu sebeple kültürel değerlerin nakli esnasında öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Örtük programın imkânlarından yararlanarak dersin akışına göre halk bilgisi mahsullerden örneklerle dersi zenginleştirebilir. Veya *serbest etkinlik* kapsamında halk bilgisi ürünlerine yer verilebilir.

¹² Edit. Gürbüz Ocak, *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Pegem Akademi, Ankara 2008, s.31.

V. Kültür ve Devlet

Resmi eğitim kurumlarında yukarıda sıraladığımız gibi çalışmalar devam ettiğini ve belirttiğimiz şekilde devam etmesi daha faydalı olacağını dile getirmiştir. Devlet kurumları taraf olduğumuz *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi* gereğince Türk kültürünü yaşatmak için kurulan Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde;

- 1- Halk Kültürü Bilgi Yönetimi Dairesi Bakanlığı
- 2- Somut Olmayan Türk Kültür Mirası Daire Bakanlığı
- 3- Kültür-Turizm Uygulamaları ve Etkinlikleri Daire Bakanlığı

adında üç tane daire oluşturmuş ve çalışmalarına devam etmektedir. Bu daire başkanlıkların halk kültürü hakkında bilgiler toplanılmakta ve bu bilgiler çeşitli yollarla kamuoyuna sunulmaktadır. Bu daire başkanlıklarının görev ve yetkileri incelendiğinde;

A. Halk Kültürü Bilgi Yönetimi Dairesi Bakanlığı'nın Grevleri¹³

1. *Halk kültürünün tüm dallarında yurt içi – yurt dışı alan araştırması, derleme, inceleme ve diğer bilimsel çalışmaların yapılmasını, yayımlanmasını ve tanıtılmasını, ortak kültür değerlerinin korunmasına yönelik iş ve işlemlerin yürütülmesini sağlamak,*
2. *Araştırmalar sonucunda elde edilen materyallerin açık hava müzelerine ve Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezlerine kazandırılmasını sağlamak,*
3. *alışmalara ilişkin bilgi, belge ve dokümanların yayına hazır hale getirilmesini sağlamak,*

¹³ <http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,45169/halk-kulturu-bilgi-yonetimi-dairesi-baskanligi.html>
(Erişim Zamanı: 05.05.2014)

4. *Halk kültürü konulu bilimsel toplantı, sergi, şenlik, yarışma vb. etkinliklerle ilgili hazırlık çalışmalarına katkıda bulunmak ve bilimsel kaynak oluşturulmasını sağlamak,*
5. *Halk kültürü alanındaki kültürel etkinliklerin planlanması ve uygulanmasına yönelik iş ve işlemlerin gerçekleştirilmesini sağlamak,*
6. Halk kültürü ile ilgili Bakanlık içi ve dışı kurul ve komisyonlarda görev alınmasını sağlamak,
7. UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listeleri için dosya hazırlık çalışmalarının ilgili Daire Başkanlığı ile koordinasyon içinde yapılmasını sağlamak
8. *Mevzuat hükümleri çerçevesinde Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezi'nin yeni bilgi ve belgelerle zenginleştirilmesine, bulunan bilgi ve belgelerin muhafazasına ve erişime sunulmasına ilişkin her türlü iş ve işlemlerin yürütülmesini sağlamak,*
9. Merkez ve taşra Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezlerinin kuruluş, gelişim, işleyiş birliği ile takip ve kontrolünün yapılmasını sağlamak,
10. *Taşra teşkilatında görevli folklor araştırmacıları ile ilgili iş ve işlemlerin yapılmasını sağlamak,*
11. Merkez ve Taşra Folklor Araştırmacıları tarafından yapılan araştırma ve derlemelerin Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezine mevzuat hükümleri çerçevesinde girişini sağlamak,
12. Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezi otomasyon çalışmalarında yapılacak iş ve işlemlerin (Belge, bilgi kartları, deşifre, belgelerin sayısallaştırılması, arşivlik belgelerin çözülmesi, planlama ve sonuçlandırılması) yürütülmesini sağlamak,

13. Genel M¼d¼rl¼k tarafından d¼zenlenen veya katılım sağlanan etkinlik ve araştırmalara ait teknik d¼zeydeki iş ve işlemlerin y¼r¼t¼lmesini sağlamak,
14. Somut Olmayan K¼lt¼rel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Y¼nergesi kapsamında değerlendirme yapılmasını sağlamak,
15. *Geleneksel El Sanatk¼rları, T¼rk S¼sleme Sanatk¼rları, T¼rk Halk M¼zięi Mahalli Sanatçılarını ve Halk Åřıklarına tanıtım kartını d¼zenlenmesini sağlamak,*
16. *Geleneksel T¼rk s¼sleme ve el sanatlarını yaşatarak ve tanıtarak yok olmasını ¼nlemek, aslına uygun olarak ¼ğretip yeni elemanlar ve ustalar yetiştirerek gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamak amacıyla ilgili mevzuat h¼k¼mleri çerçevesinde kurslar d¼zenlenmesini sağlamak,*
17. *Yurt içi ve yurt dışında halk k¼lt¼r¼ konulu (Geleneksel T¼rk S¼sleme Sanatları ve Geleneksel El Sanatları) sergiler d¼zenlenmesini sağlamak,*
18. Hazırlanan projelerin ilgili Daire Başkanlığına iletilmesini sağlamak,
19. Daire Başkanlığının Toplumsal Faaliyetler Koordinat¼rl¼ę¼ne y¼nelik iş ve işlemlerinin y¼r¼t¼lmesini sağlamak,
20. B¼lgesel Kalkınma Projeleri (GAP vb.) ve eylem planları ile program tedbirleri vb. konularında Daire Başkanlığının iş ve işlemlerinin y¼r¼t¼lmesini sağlamak,
21. 5018 sayılı Kanun kapsamında, stratejik plan, performans programı, performans ¼lme ve değerlendirme, iç kontrol çalışmaları, birim faaliyet raporları, araştırma, veri tabanı oluşturma ve bu faaliyetlere ilişkin Daire Başkanlığının iş ve işlemlerinin y¼r¼t¼lmesini sağlamak,
22. Daire Başkanlığının ISO Kalite Y¼netim Sistemine ilişkin iş ve işlemlerinin y¼r¼t¼lmesini sağlamak,

23. Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik kapsamında Daire Başkanlığının çalışmalarını yürütülmesini sağlamak,
24. Görev alanına giren mevzuat çalışmaları ile diğer hukuki iş ve işlemlerin yürütülmesini sağlamak,
25. Elektronik ortamda veya yazılı olarak istenen bilgi taleplerine ve veri girişlerinin güncellenmesine ilişkin Daire Başkanlığı işlemlerinin yürütülmesini sağlamak,
26. Görev alanına giren konularda yıllık çalışma programı ve yıl sonu değerlendirme raporu hazırlanmasını sağlamak,
27. Başkanlığın bütçesini hazırlamak, idari ve personel işlerinin yürütülmesini sağlamak,
28. Faaliyet alanına ilişkin istatistikî bilgilerin tutulmasını sağlamak,
29. Üst makamlarca verilecek görevleri yapmak veya yaptırmak.

B. Somut Olmayan Türk Kültür Mirası Daire Başkanlığı ‘nın Görevleri¹⁴

1. *Somut olmayan kültürel mirasın yurt içinde ve yurt dışında kayıt altına alınması, korunması ve farkındalığın arttırılması amacıyla düzenlenen faaliyetlere yönelik iş ve işlemlerin yürütülmesini sağlamak,*
2. *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi çerçevesinde; Türkiye’nin somut olmayan kültürel miras envanterlerinin ve uluslararası listelerin hazırlanması ile ilgili çalışmaların yürütülmesini sağlamak,*

¹⁴ <http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,11777/somut-olmayan-turk-kultur-mirasi-daire-baskanligi.html> (Erişim Zamanı: 05.05.2014)

3. *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi kapsamındaki alanlarda Sözleşme'nin öngördüğü perspektif çerçevesinde araştırmaların yapılması ve koruma sistemlerinin geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilmesini sağlamak,*
4. Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi çerçevesinde gerçekleştirilen faaliyetlere ilişkin periyodik raporların hazırlanmasını ve ilgili kurum ve kuruluşlara sunulmasını sağlamak
5. *Somut olmayan kültürel mirasın korunmasına ilişkin yurt içindeki ve yurt dışındaki çalışma ve projeleri takip edilmesini ve desteklenmesini sağlamak,*
6. Somut olmayan kültürel miras ile ilgili Bakanlık içi ve dışı kurul ve komisyonlarda görev alınmasını sağlamak,
7. Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi kapsamında oluşturulan komite ve komisyonlar arasındaki işbirliğini sağlamak,
8. UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listeleri için dosya hazırlık, gönderim ve sonuçlandırma çalışmalarının yapılmasını sağlamak,
9. *Daire Başkanlığının görevleri kapsamında düzenlenecek yurt içinde ve yurt dışındaki genel kurul, komite, kongre, konferans, seminer vb gibi toplantılara ve eğitim programlarına katılımı sağlamak,*
10. Somut olmayan kültürel miras konusunda Bakanlık stratejileri ve politikaları doğrultusunda araştırmalar yapmak ve rapor hazırlanmak,
11. Basımına karar verilen ve hazırlanan yayınlara ilişkin iş ve işlemlerin yürütülmesini sağlamak,
12. *Mevzuat hükümleri çerçevesinde Boratav Halk Kültürü Araştırma Kütüphanesi ve Turizm İhtisas Kütüphanesi'nin yeni bilgi ve belgelerle*

zenginleştirilmesine, bulunan bilgi ve belgelerin muhafazasına ve erişime sunulmasına ilişkin her türlü iş ve işlemlerin yürütülmesini sağlamak,

13. *Kullanıcıların kütüphane kaynaklarına erişimleri için gerekli tedbirlerin alınmasını ve uygulanmasını sağlamak,*

14. *Kültür ve turizm alanındaki güncel yayınların takip edilmesini ve Boratav Halk Kültürü Araştırma Kütüphanesi ve Turizm İhtisas Kütüphanesi'ne kazandırılmasını sağlamak,*

15. Hazırlanan projelerin ilgili Daire Başkanlığına iletilmesini sağlamak,

16. Daire Başkanlığının Toplumsal Faaliyetler Koordinatörlüğüne yönelik iş ve işlemlerinin yürütülmesini sağlamak,

17. Bölgesel Kalkınma Projeleri (GAP vb.) ve eylem planları ile program tedbirleri vb. konularında Daire Başkanlığının iş ve işlemlerinin yürütülmesini sağlamak,

18. 5018 sayılı Kanun kapsamında, stratejik plan, performans programı, performans ölçme ve değerlendirme, iç kontrol çalışmalarını, birim faaliyet raporları, araştırma, veri tabanı oluşturma ve bu faaliyetlere ilişkin Daire Başkanlığının iş ve işlemlerinin yürütülmesini sağlamak,

19. Daire Başkanlığının ISO Kalite Yönetim Sistemine ilişkin iş ve işlemlerinin yürütülmesini sağlamak,

20. Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik kapsamında Daire Başkanlığının çalışmalarını yürütülmesini sağlamak,

21. Görev alanına giren mevzuat çalışmalarını ile diğer hukuki iş ve işlemlerinin yürütülmesini sağlamak,

22. Elektronik ortamda veya yazılı olarak istenen bilgi taleplerine ve veri girişlerinin güncellenmesine ilişkin Daire Başkanlığı işlemlerinin yürütülmesini sağlamak,
23. Görev alanına giren konularda yıllık çalışma programı ve yıl sonu değerlendirme raporu hazırlanmasını sağlamak,
24. Başkanlığın bütçesini hazırlamak, idari ve personel işlerinin yürütülmesini sağlamak,
25. Faaliyet alanına ilişkin istatistikî bilgilerin tutulmasını sağlamak,
26. Üst makamlarca verilecek görevleri yapmak veya yaptırmak.

C. Kültür-Turizm Uygulamaları ve Etkinlikleri Daire Başkanlığı'nın Görevleri¹⁵

GÖREVLERİ

1. Bakanlığın faaliyet alanına giren konularda ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından verilecek proje destekleri, hibe/fon kaynaklarını takip etmek ve Bakanlık birimleriyle gerekli iletişim ve koordinasyonu sağlamak,
2. Bakanlık birimlerine proje hazırlanması ve yürütülmesine ilişkin konularda danışmanlık yapmak ve destek sağlamak,
3. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen programlara ilişkin proje değerlendirme çalışmalarında görev alınmasını sağlamak,
4. Genel Müdürlükçe üretilen ya da diğer birimlerden gelen projelerin yürütülmesine ve faaliyetlerin değerlendirilmesine yönelik iş ve işlemlerin yapılmasını sağlamak,

¹⁵ <http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,11766/kultur-turizm-uygulamaları-ve-etkinlikleri-daire-baskan-.html> (Erişim zamanı: 05.05.2014)

5. Bakanlığın görev, yetki ve sorumluluk alanlarına giren konularda proje üretmek, uygulanmasına ilişkin iş ve işlemlerin yürütülmesini sağlamak,
6. Genel Müdürlük görev, yetki ve sorumluluk alanına giren konularda Avrupa Birliği ile ilgili hususlarda gerekli koordinasyonu ve görüş bildirilmesini sağlamak,
7. Genel Müdürlüğün görev alanına giren ulusal ve uluslararası nitelikteki kültürel faaliyetlerin (bilimsel toplantı, sergi, şenlik, festival, anma günü, özel gün ve hafta, yarışma vb.) organizasyonu ve yürütülmesi ile ilgili iş ve işlemlerin, ilgili birimlerle işbirliği içinde, yürütülmesini sağlamak,
8. *Kültür Antlaşmaları ve Kültürel Değişim Programları ile ilgili çalışmaların yapılmasını sağlamak,*
9. *Yabancı ülkelerde halen konuşulmakta olan Türkçe lehçe ve şiveleri ile bunlara yardımcı dilleri öğretmek ve bu konuda araştırmalar yapmak üzere enstitü kurulması amacıyla gerekli çalışmaların yapılmasını sağlamak,*
10. Turizm sektöründeki gelişmeleri izlemek, turistik ürün çeşitlendirmek ve pazarlama teknikleri konusundaki gelişmelere paralel olarak yerleşim alanlarının tanıtılması amacıyla yönelik çalışmaların yürütülmesini sağlamak,
11. *Kültür turizmini geliştirmek amacıyla eylem planları hazırlanmasını ve faaliyetler düzenlenmesini sağlamak,*
12. Genel Müdürlüğün Yönetim Bilgi Sistemine ilişkin hizmetlerinin yerine getirilmesi ve geliştirilmesi ile ilgili iş ve işlemlerin yürütülmesini sağlamak,
13. Daire Başkanlıklarının yazılım ve donanım ihtiyaçlarını belirleyerek eksikliklerin giderilmesi konusunda ilgili Daire Başkanlığı ile koordinasyonu sağlamak,

14. *Yazılım ve donanım altyapısı ile oluşturulacak ortak veri tabanından yetki ve sorumlulukları çerçevesinde yararlanılmasını sağlamak,*
15. Genel Müdürlük hizmet sahasına yeni açılımlar ve kolaylıklar getirebilecek teknolojik gelişimleri takip ederek uygulanmasını sağlamak,
16. E-devlet projesi kapsamında, Birim adına çalışmalarını yürütmek ve bu çalışmalarda Daire Başkanlıkları arasında koordinasyonu sağlamak,
17. Genel Müdürlüğün elektronik ağ ile ilgili iş ve işlemlerinin yürütülmesini sağlamak ve Daire Başkanlıkları arasında gerekli koordinasyonu sağlamak,
18. Genel Müdürlüğün Bilgi Edinme Kanunu kapsamında internet ortamında Başbakanlık İletişim Merkezinden gelen başvurularla ilgili iş ve işlemlerin yürütülmesini sağlamak.
19. Elektronik ortamda veya yazılı olarak istenen bilgi taleplerine ve veri girişlerinin güncellenmesine ilişkin işlemlerin yürütülmesini sağlamak,
20. Bölgesel Kalkınma Projeleri (GAP vb.) ve eylem planları ile program tedbirleri vb. konularında Daire Başkanlığı iş ve işlemlerinin yürütülmesini sağlamak,
21. Toplumsal Faaliyetler Koordinatörlüğüne yönelik Daire Başkanlığının iş ve işlemlerinin yürütülmesini sağlamak,
22. 5018 sayılı Kanun kapsamında, stratejik plan, performans programı, performans ölçme ve değerlendirme, iç kontrol çalışmaları, birim faaliyet raporları, araştırma, veri tabanı oluşturma ve bu faaliyetlere ilişkin Daire Başkanlığının iş ve işlemlerinin yürütülmesini sağlamak,
23. Daire Başkanlığının ISO Kalite Yönetim Sistemine ilişkin iş ve işlemlerinin yürütülmesini sağlamak,

24. Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik kapsamında Daire Başkanlığının çalışmalarını yürütülmesini sağlamak,
25. Mevzuat çalışmaları ile diğer hukuki iş ve işlemlerin yürütülmesini sağlamak,
26. Görev alanına giren konularda yıllık çalışma programı ve yıl sonu değerlendirme raporu hazırlamasını sağlamak,
27. Başkanlık bütçesini hazırlamak, idari ve personel işlerinin yürütülmesini sağlamak,
28. Başkanlığın konularıyla ilgili istatistikî bilgilerin tutulmasını sağlamak,
29. Üst makamlarca verilecek görevleri yapmak, yaptırmak.

gibi amaçlarla Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde daire başkanlıkları oluşturulmuş, faaliyet alanları belirlenmiş ve görev dağılımları yapılmıştır.

VI. SONUÇ

Köklü bir geçmişe sahip olan atalarımız uzun yıllar boyunca köklü medeniyetler inşa etmiş ve oluşturdukları bu medeniyet daireleriyle pek çok toplumu etkisine almıştır. Günümüzde de küreselleşen ve tek-düze bir hale doğru hızla rol olan dünyada iletişim çağının etkileri için pek çok kültür baskın kültürlerin gölgesinde yok olma tehlikesiyle baş başadır.

Bu durumda bizlere düşün görev ise kültürel varlığımıza sahip çıkıp bunlar teknolojinin ve eğitim olanakları dâhilinde gelecek kuşaklara aktarmalıyız. Bu konu yapılacaklar hakkında önerileri şu şekilde sıralayabiliriz.

- a.** Kültürel varlığımız geniş kapsamlı çalışmalara sayesinde belirlenmelidir.

- b.** Belirlenen halk bilgisi ürünlerimiz geçmiş dönemlerde olduğu gibi nesilden nesile aktarılmaya devam edilmelidir.
- c.** Bunu gerçekleştirmek için öncelikle her bireye zorunlu olan 12 yıllık eğitim kurumlarında faaliyetlerde bulunulmalıdır.
- d.** *Halk Kültürü* dersleri seçmeli ders olmaktan çıkarılmalı, her öğrencinin göreceği zorunlu ders haline getirilmelidir.
- e.** *Halk Kültürü* dersleri alan hakkında bilgi sahibi kişilerce verilmeli, bu dersler ikinci plandaki dersler arasına itilmemeli ve halk bilim hakkında eğitim görmüş kişilerce okutulmalıdır.
- f.** *Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı* öğretmenleri çalıştıkları alanların halk kültürü ürünleri hakkında bilgi sahibi olmalı ve ders yılı planlanırken bu ürünler kazanımların içine sindirilmelidir.
- g.** Örtük programın imkânlarından yararlanılarak dersler işlenişi esnasında halk kültürü ürünlerine değinilerek öğrencilerde bu konuda farkındalık oluşturulmalıdır.
- h.** Teknolojik araçlar konusunda ülke çapında faaliyetlere hız verilmeli, özellikle programlama alanına yoğunlaşarak oyun, çizgi film vs. çocukların ilgisini çeken yapımlarda kendi kültürümüze ait motiflere yer verilmelidir.
- i.** Programlama konusunda ülke çapında büyük ödüllü yarışmalar düzenlenilerek bu tür mahsullerin ortaya çıkmasına vesile olunmalıdır.
- j.** MEB'in tüm Türkiye'de uygulamaya başladığı Fatih Projesi kapsamında oluşturulan materyallerin biriktiği EBA Market'te özellikle sosyal alanların içeriklerinde halk bilgisi ürünlerine sıkça yer verilmelidir.
- k.** Kültür turizmi geliştirilmeli, bu yönde yapılan projeler desteklenmeli gerekli hibeler sağlanmalıdır.